

18-а ред.

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

МОЛОКО-СИРОВИНА КОРОВ'ЯЧЕ

Технічні умови

ДСТУ 3662:200X

Видання офіційне

Київ
ДЕРЖСПОЖИВСТАНДАРТ УКРАЇНИ
2007

ПЕРЕДМОВА

1 РОЗРОБЛЕНО: Технологічний інститут молока та м'яса Української академії аграрних наук (ТІММ УААН)

РОЗРОБНИКИ: **Г.Єресько**, д-р техн. наук; **О. Козаченко**; **Н.Левитська** (керівник розробки); **П.В.Лопата**; **Л.Тесленко**

2 ПРИЙНЯТО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ: наказ Держспоживстандарту України від “___” _____ 200_ р. № _____

3 НА ЗАМІНУ ДСТУ 3662-97

Право власності на цей документ належить державі.
Відтворювати, тиражувати і розповсюджувати його повністю чи частково на будь-яких носіях інформації без офіційного дозволу заборонено.
Стосовно врегулювання прав власності треба звертатися до Держспоживстандарту України.

Держспоживстандарт України, 200

ЗМІСТ

	с.
1 Сфера застосування	1
2 Нормативні посилання	1
3 Терміни та визначення понять	4
4 Класифікація	4
5 Технічні вимоги	5
6 Ветеринарно-санітарні вимоги щодо виробництва молока	7
7 Вимоги безпеки	8
8 Вимоги охорони довкілля	8
9 Правила зберігання та транспортування	8
10 Методи контролювання	9
11 Правила приймання	10
12 Гарантії виробника	11
Додаток А. Коди продукції згідно з ДК 016	12
Додаток Б. Базисні норми масових часток жиру та білка для молока-сировини	13
Додаток В. Бібліографія	14

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

МОЛОКО–СИРОВИНА КОРОВ'ЯЧЕ ТЕХНІЧНІ УМОВИ

МОЛОКО–СЫРЬЕ КОРОВЬЕ
Технические условия

RAW COW MILK
Specifications

Чинний від _____

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

1.1 Цей стандарт поширюється на незбиране коров'яче молоко-сировину (далі за текстом - молоко) призначена для промислового перероблення.

1.2 Вимоги щодо безпечності молока викладено у 5.2, 5.3, 5.8-5.12 та в розділах 6-8.

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цьому стандарті наведені посилання на такі нормативні документи:

ДСТУ 2212:2003 Молочна промисловість. Виробництво молока та кисломолочних продуктів. Терміни та визначення понять

ДСТУ ХХХХ:200Х¹⁾ Молоко та вершки. Методика визначення термостійкості за алкогольною пробою

ДСТУ ХХХХ:200Х¹⁾ Молоко та молочні продукти. Методики визначання температури і маси нетто

ДСТУ ХХХХ:200Х¹⁾ Молоко. Метод визначення чистоти

ДСТУ ХХХХ:200Х¹⁾ Молоко та молочні продукти. Методи визначення густини

ДСТУ ХХХХ:200Х¹⁾ Молоко та молочні продукти. Методики контролювання сторонньої мікрофлори

ДСТУ IDF 93A:2003 Молоко і молочні продукти. Визначання *Salmonella*

ДСТУ IDF 100B:2003 Молоко і молочні продукти. Визначання кількості мікроорганізмів. Метод підрахування колоній за температури 30 °С

Видання офіційне

¹⁾ На розгляді

ДСТУ 3662:200

ДСТУ IDF 122С:2003 Молоко і молочні продукти. Готування проб і розведення для мікробіологічного досліджування

ДСТУ ISO 707:2002 Молоко та молочні продукти. Настанови з відбирання проб

ДСТУ ISO 1211:2002 Молоко. Гравіметричний метод визначання вмісту жиру (контрольний метод)

ДСТУ ISO 3890-1:200X Молоко та молочні продукти. Визначення залишків хлорорганічних сполук (пестицидів). Частина 1. Загальні поняття та методи екстракції

ДСТУ ISO 3890-2:200X Молоко та молочні продукти. Визначення залишків хлорорганічних сполук (пестицидів). Частина 2. Контрольні методи очищення первинних екстрактів та підтвердження очищення

ДСТУ ISO 6731:200X Молоко, вершки та згущене молоко. Визначення загального вмісту сухих речовин (Контрольний метод)

ДСТУ ISO 8968-1:2005 (IDF 20-1:2001) Молоко. Визначення вмісту азоту. Частина 1. Метод К'єльдаля

ДСТУ ISO 11290-1:2003 Мікробіологія харчових продуктів та кормів для тварин. Горизонтальний метод виявлення та підрахування *Listeria monocytogenes*. Частина 1. Метод виявлення

ДСТУ ISO 11290-2:2003 Мікробіологія харчових продуктів та кормів для тварин. Горизонтальний метод виявлення та підрахування *Listeria monocytogenes*. Частина 2. Метод підрахування

ДСТУ ISO 13969:2005 Молоко та молочні продукти. Настанови щодо стандартного опису методів визначення інгібіторів мікроорганізмів

ДСТУ ISO 14675:2005 Молоко та молочні продукти. Настанови щодо стандартного опису конкурентноспроможних імуноферментних аналізів. Визначення вмісту афлатоксину M₁

ДСТУ ГОСТ 30562:2003 Молоко. Визначення точки замерзання. Термісторний кріоскопічний метод

ДК 016-97 Державний класифікатор продукції та послуг

ГОСТ 12.1.004-91 ССБТ. Пожарная безопасность. Общие требования (ССБП. Пожежна безпека. Загальні вимоги)

ГОСТ 12.1.005-88 ССБТ. Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей зоны (ССБП. Загальні санітарно-гігієнічні вимоги щодо повітря робочої зони)

ГОСТ 12.1.010-76 ССБТ. Взрывобезопасность. Общие требования (ССБП. Вибухобезпека. Загальні вимоги)

ГОСТ 12.2.003-91 ССБТ. Оборудование производственное. Общие требования безопасности (ССБП. Устаткування виробниче. Загальні вимоги безпеки)

ГОСТ 12.2.007.0-75 ССБТ. Изделия электротехнические. Общие требования безопасности (ССБП. Вироби електротехнічні. Загальні вимоги безпеки)

ГОСТ 12.2.042-91 ССБТ. Машины и технологическое оборудование для животноводства и кормопроизводства. Общие требования безопасности (ССБП. Машины та технологічне обладнання для тваринництва та кормовиробництва. Загальні вимоги безпеки)

ГОСТ 12.3.002-75 ССБТ. Процессы производственные. Общие требования безопасности (ССБП. Процеси виробничі. Загальні вимоги безпеки)

ГОСТ 17.2.3.02-78 Охрана природы. Атмосфера. Правила установления допустимых выбросов вредных веществ промышленными предприятиями (Охорона природи. Атмосфера. Правила встановлення припустимих викидів шкідливих речовин промисловими підприємствами)

ГОСТ 3624-92 Молоко и молочные продукты. Титриметрические методы определения кислотности (Молоко та молочні продукти. Титриметричні методи визначання кислотності)

ГОСТ 3625-84 Молоко и молочные продукты. Методы определения плотности (Молоко та молочні продукти. Методи визначення густини)

ГОСТ 3626-73 Молоко и молочные продукты. Методы определения влаги и сухого вещества (Молоко та молочні продукти. Методи визначення вологи та сухої речовини)

ГОСТ 5037-97 Фляги металлические для молока и молочных продуктов. Технические условия (Фляги металеві для молока та молочних продуктів. Технічні умови)

ГОСТ 5867-90 Молоко и молочные продукты. Методы определения жира (Молоко та молочні продукти. Методи визначання жиру)

ГОСТ 8218-89 Молоко. Метод определения чистоты (Молоко. Метод визначення чистоти)

ГОСТ 9218-86 Цистерны для пищевых жидкостей, устанавливаемые на автотранспортные средства. Общие технические условия (Цистерни для харчових рідин, що встановлюють на автотранспортні засоби. Загальні технічні умови)

ГОСТ 9225-84 Молоко и молочные продукты. Методы микробиологического анализа (Молоко та молочні продукти. Методи мікробіологічного аналізування)

ГОСТ 13928-84 Молоко и сливки заготавливаемые. Правила приемки, методы отбора проб и подготовка их к анализу (Молоко та вершки. Правила приймання, методи відбирання проб та готування їх до аналізування)

ГОСТ 23452-79 Молоко и молочные продукты. Методы определения остаточных количеств хлорорганических пестицидов (Молоко та молочні продукти. Методи визначання залишкових кількостей хлорорганічних пестицидів)

ГОСТ 23453-90 Молоко. Методы определения количества соматических клеток (Молоко. Методи визначення кількості соматичних клітин)

ГОСТ 23454-79 Молоко. Методы определения ингибирующих веществ (Молоко. Методи визначення інгібіторів)

ГОСТ 24065-80 Молоко. Методы определения соды (Молоко. Методи визначення соди)

ГОСТ 24066-80 Молоко. Метод определения аммиака (Молоко. Метод визначення аміаку)

ГОСТ 24067-80 Молоко. Метод определения перекиси водорода (Молоко. Метод визначення перекису водню)

ГОСТ 25101-82 Молоко. Метод определения точки замерзания (Молоко. Метод визначення точки замерзання)

ГОСТ 25102-82 Молоко. Методы определения содержания спор мезофильных анаэробных бактерий (Молоко. Методи визначення вмісту спор мезофільних анаеробних бактерій)

ГОСТ 25179-90 Молоко. Методы определения белка (Молоко. Методи визначення білка)

ГОСТ 25228-82 Молоко и сливки. Метод определения термоустойчивости по алкогольной пробе (Молоко та вершки. Метод визначення термостійкості за алкогольною пробую)

ГОСТ 26754-85 Молоко. Методы измерения температуры (Молоко. Методи визначення температури)

ГОСТ 26927-86 Сырье и продукты пищевые. Метод определения ртути (Сировина та продукти харчові. Метод визначення ртуті)

ГОСТ 26929-94 Сырье и продукты пищевые. Подготовка проб. Минерализация для определения токсичных элементов (Сировина та продукти харчові. Готування проб. Мінералізація для визначення вмісту токсичних елементів)

ГОСТ 26930-86 Сырье и продукты пищевые. Метод определения мышьяка (Сировина та продукти харчові. Метод визначення миш'яку)

ГОСТ 30178-96 Сырье и продукты пищевые. Атомно-абсорбционный метод определения токсичных элементов (Сировина та продукти харчові. Атомно-абсорбційний метод визначення токсичних елементів)

ГОСТ 30347-97 Молоко и молочные продукты. Методы определения *Staphylococcus aureus* (Молоко та молочні продукти. Методи визначення *Staphylococcus aureus*).

3 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

3.1 У цьому стандарті використано терміни, встановлені у ДСТУ 2212.

3.2 Нижче подано додатковий термін, вжитий у цьому стандарті та визначення позначеного ним поняття:

3.2.1 молоко-сировина

Молоко, без вилучення та/або додавання до нього будь яких речовин та/або певних складників, піддане попередньому фізичному очищенню від механічних домішок, охолодженню та призначене для подальшого перероблення.

Примітка. Молоко-сировину можна не охолоджувати за умови його доставки та переробленню на молокопереробному підприємстві не пізніше ніж за 2 години після доїння.

4 КЛАСИФІКАЦІЯ

4.1 Молоко залежно від фізико-хімічних та мікробіологічних показників поділяють на такі гатунки:

- екстра;
- вищий;
- перший.

4.2 Коди продукції згідно з ДК 016 наведено у додатку А.

5 ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ

5.1 Молоко повинно відповідати вимогам цього стандарту.

5.2 Молоко треба отримувати від здорових корів, які перебувають під постійним державним ветеринарно-санітарним наглядом, в господарствах благополучних щодо інфекційних захворювань, за наявності дозволу державної служби ветеринарної медицини на виробництво молока.

5.3 Виробництво молока необхідно проводити з дотриманням санітарних і ветеринарних правил [1, 2, 3, 4] та вимог розділу 6.

5.4 За органолептичними показниками молоко повинно відповідати вимогам, що наведені в таблиці 1.

Таблиця 1 – Органолептичні показники

Назва показника	Характеристика
Консистенція	Однорідна без осаду та пластівців рідина Заморожування не дозволено
Смак і запах	Чистий, притаманний свіжому молоку, без сторонніх присмаків і запахів
Колір	Від білого до світло кремового

5.5 Після доїння молоко повинно бути очищене та охолоджене до температури не вище ніж 6 °С.

5.5.1 Для молока, яке доставлено на переробне підприємство, та перероблене не пізніше ніж за 2 години після доїння, температуру на регламентують.

Примітка. Час закінчення процесу доїння повинен бути проставлений у супровідних документах.

5.5.2 Молоко прийняте на переробне підприємство за температури 10 °С згідно з 9.2.3, повинно бути швидко охолоджене до температури не вище 6 °С та утримуватися за такої температури до перероблення.

Гатунок такого молока визначають за фізико-хімічними і мікробіологічними показниками наведеними в таблицях 2 і 3.

Примітка. Температура охолодження молока та тривалість його зберігання з моменту отримання у господарствах згідно з 9.1.2 повинні бути проставлені у супровідних документах.

5.6 За фізико-хімічними показниками молоко повинно відповідати вимогам, що наведені в таблиці 2.

5.7 За технологічної необхідності у молоці регламентують:

- термостійкість не нижче другої групи;
- сичужно-бродильну пробу, не нижче другого класу;
- кількість спор мезофільних анаеробних бактерій, які зброджують лактати, не більше ніж, КУО/см³:
 - для сирів з високою температурою другого нагрівання - 2;
 - для сирів з низькою температурою другого нагрівання - 10.

Таблиця 2 – Фізико-хімічні показники

Назва показника, одиниця вимірювання	Норма для гатунків			Методи контролювання
	екстра	вищий	перший	
Густина, не менше ніж, кг/м ³	1028	1027		Згідно з ГОСТ 3625 або ДСТУ ХХХХ ¹⁾
Кислотність, °Т	Від 16,0 до 17,0	Від 16,0 до 18,0	Від 16,0 до 19,0	Згідно з ГОСТ 3624
Масова частка сухих речовин, %	≥ 12,0	≥ 11,8	≥ 11,5	Згідно з ГОСТ 3626 або ДСТУ ISO 6731
Чистота, група, не нижче ніж	I			Згідно з ГОСТ 8218 або ДСТУ ХХХХ ¹⁾
Точка замерзання, не вище ніж, °С	Мінус 0,520			Згідно з ГОСТ 25101 або ДСТУ ГОСТ 30562
Примітка 1. Фактичні масові частки жиру та білка в молоці встановлюють під час приймання.				
Примітка 2. Базисні норми масових часток жиру та білка для визначення ціни за молоко-сировину наведені у додатку Б.				

5.8 За мікробіологічними показниками молоко повинно відповідати вимогам, що наведені в таблиці 3.

Таблиця 3 – Мікробіологічні показники

Назва показника, одиниця вимірювання	Норма для гатунків			Методи контролювання
	екстра	вищий	перший	
Кількість мезофільних аеробних та факультативно-анаеробних мікроорганізмів (КМА-ФАМ), тис. КУО/см ³	≤ 100	≤ 300	≤ 500	Згідно з 4.5 ГОСТ 9225 або відповідних пунктів ДСТУ ХХХХ ¹⁾ або ДСТУ IDF 100В
Кількість соматичних клітин, тис/см ³	≤ 400	≤ 400	≤ 500	Згідно з ГОСТ 23453
Патогенні мікроорганізми, в тому числі бактерії роду <i>Salmonella</i> , в 25 см ³	Не дозволено			Згідно з 10.16
<i>Staphylococcus aureus</i> , в 0,1 см ³	Не дозволено			Згідно з 10.17
<i>Listeria monocytogenes</i> , в 25 см ³	Не дозволено			Згідно з 10.18

5.9 В молоці не дозволено наявність інгібіторів (мийно-дезінфікуючих засобів, консервантів, формаліну, соди, аміаку, перекису водню, антибіотиків).

5.10 Вміст токсичних елементів у молоці не повинен перевищувати гранично допустимих рівнів, передбачені у таблиці 4.

¹⁾ На розгляді

Таблиця 4 – Гранично допустимі рівні вмісту токсичних елементів
У мікрограмах на кілограм продукту

Назва токсичного елемента	Гранично допустимі рівні	Методи контролювання
Свинець	10,0	Згідно з ГОСТ 30178
Кадмій	10,0	Згідно з ГОСТ 30178
Миш'як (арсен)	5,0	Згідно з ГОСТ 26930
Ртуть	10,0	Згідно з ГОСТ 26927

5.11 Вміст у молоці афлатоксину М₁, антибіотиків, пестицидів, нітратів, гормональних препаратів тощо не повинен перевищувати допустимі рівні, передбачені чинними санітарно-ветеринарними нормами стосовно сирого молока [5]¹⁾.

5.12 Вміст у молоці радіонуклідів не повинен перевищувати допустимі рівні, передбачені чинними санітарно-ветеринарними нормами стосовно сирого молока [5]¹⁾, призначеного для переробки:

- на молочні продукти - ¹³⁷Cs - 100 Бк/кг, ⁹⁰Sr - 20 Бк/кг;
- на продукти для дитячого харчування - ¹³⁷Cs - 40 Бк/кг, ⁹⁰Sr - 5 Бк/кг.

6 ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНІ ВИМОГИ ЩОДО ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА

6.1 Виробництво молока відповідно до вимог цього стандарту треба здійснювати у приміщеннях для доїння, охолодження та зберігання молока, таким чином, щоб обмежити ризик забруднення молока.

6.2 Приміщення для зберігання молока повинні бути захищені від шкідників і бути відокремленим від приміщень для утримання тварин.

6.3 Процес отримання молока (доїння) треба проводити із дотриманням всіх санітарно-гігієнічних процедур.

6.4 Особи, які займаються доїнням та/або оброблянням молока, повинні носити чистий спецодяг, дотримуватись високого рівня особистої гігієни, регулярно проходити медичний огляд.

6.5 Місткості для перевезення молока (цистерни, бідони, фляги, тощо) після кожного перевезення, або після кожної серії перевезень якщо проміжок часу між вивантаженням та наступним завантаженням є дуже коротким, але за будь-яких обставин щонайменше раз на день, треба мити та дезінфікувати перед повторним використанням [6].

6.6 Ветеринарні та санітарні вимоги до пунктів закупівлі молока від тварин, які утримуються в особистих підсобних господарствах населення, згідно з № 337/6625 [7].

¹⁾ На розгляді

7 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ

7.1 Виробництво молока повинно відповідати вимогам безпеки, що встановлені у ГОСТ 12.2.042, ГОСТ 12.3.002.

7.2 Виробниче устаткування за показниками безпеки повинно відповідати вимогам ГОСТ 12.2.003.

7.3 Електробезпека повинна відповідати вимогам ГОСТ 12.2.007.0.

7.4 Вибухова безпека повинна відповідати вимогам ГОСТ 12.1.010.

7.5 Пожежна безпека повинна відповідати вимогам ГОСТ 12.1.004.

8 ВИМОГИ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

8.1 Повітря робочої зони і виробничих приміщень повинно відповідати вимогам ГОСТ 12.1.005.

8.2 Контроль викидів в атмосферу здійснюють згідно вимог ГОСТ 17.2.3.02 та ДСП 201 [8].

8.3 Стічні води від виробництва молока підлягають очищенню згідно з СанПіН № 4630 [9].

8.4 Охорону ґрунту від забруднення побутовими та промисловими відходами здійснюють відповідно СанПіН № 42-128-4690 [10].

9 ПРАВИЛА ЗБЕРІГАННЯ ТА ТРАНСПОРТУВАННЯ

9.1 Зберігання

9.1.1 Умови зберігання молока у виробників повинні відповідати вимогам санітарних і ветеринарних правил [1] та інших чинних нормативних документів.

9.1.2 Тривалість зберігання молока з моменту його отримання у господарствах до здавання на переробні підприємства не повинна перевищувати за температури:

— не вище ніж 4 °С - 24 год;

— не вище ніж 6 °С - 18 год.

9.2 Транспортування

9.2.1 Транспортування молока проводять всіма видами транспорту відповідно до чинних правил перевезень швидкопсувних продуктів на певному виді транспорту.

9.2.2 Молоко транспортують в автоцистернах згідно з ГОСТ 9218, флягах згідно з ГОСТ 5037 або у інших місткостях, дозволених центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я для контакту з харчовими продуктами.

9.2.2.1 Цистерни та фляги з молоком повинні бути щільно закриті кришками з прокладками з харчової гуми або іншого матеріалу, дозволених центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я для контакту з харчовими продуктами, та опломбовані.

9.2.3 Під час транспортування необхідно підтримувати режим охолодження таким, щоб при здаванні-прийманні на молокопереробному підприємстві температура молока була не вище ніж 10 °С.

10 МЕТОДИ КОНТРОЛЮВАННЯ

10.1 Відбирання проб молока і готування їх до контролювання проводять згідно з ГОСТ 13928 та/або ДСТУ ISO 707, ДСТУ IDF 122С та/або ГОСТ 9225, та/або ДСТУ ХХХХ¹⁾, ГОСТ 26929.

10.2 Консистенцію і колір визначають візуально, смак і запах - органолептично.

10.3 Густина визначають згідно з ГОСТ 3625 або ДСТУ ХХХХ¹⁾.

10.4 Кислотність визначають згідно з ГОСТ 3624.

10.5 Масову частку сухих речовин визначають згідно з ГОСТ 3626 (стосовно пастеризованого молока) та/або ДСТУ ISO 6731.

10.6 Ступінь чистоти визначають згідно з ГОСТ 8218 або ДСТУ ХХХХ¹⁾.

10.7 Температуру визначають згідно з ГОСТ 26754 або ДСТУ ХХХХ¹⁾.

10.8 Точку замерзання визначають згідно з ДСТУ ГОСТ 30562 або ГОСТ 25101.

10.9 Масову частку жиру визначають згідно з ГОСТ 5867 або ДСТУ ISO 1211.

10.10 Масову частку білка визначають згідно з ГОСТ 23327 або ГОСТ 25179, або ДСТУ ISO 8968-1 (IDF 20-1).

10.11 Термостійкість визначають згідно з ГОСТ 25228 або ДСТУ ХХХХ¹⁾.

10.12 Сичужно-бродильну пробу визначають згідно з ГОСТ 9225.

10.13 Кількість спор мезофільних анаеробних бактерій, зброджуючих лактати, визначають згідно з ГОСТ 25102.

10.14 КМАФАМ визначають згідно з 4.5 ГОСТ 9225 або ДСТУ ХХХХ¹⁾ (інкубуванням мікрофлори на твердому середовищі за температури 30 °С) або ДСТУ IDF 100В.

10.15 Кількість соматичних клітин визначають згідно з ГОСТ 23453.

10.16 Наявність бактерій роду *Salmonella* контролюють державні лабораторії ветеринарної медицини за методиками, затвердженими у встановленому порядку, або згідно з ДСТУ IDF 93А.

10.17 Наявність *Staphylococcus aureus* контролюють державні лабораторії ветеринарної медицини за методиками, затвердженими у встановленому порядку, або згідно з ГОСТ 30347.

10.18 Наявність *Listeria monocytogenes* контролюють державні лабораторії ветеринарної медицини за методиками, затвердженими у встановленому порядку, або згідно з ДСТУ ISO 11290-1 і ДСТУ ISO 11290-2.

10.19 Наявність інгібіторів визначають згідно з ГОСТ 23454 та/або ДСТУ ISO 13969.

10.20 Наявність соди визначають згідно з ГОСТ 24065.

¹⁾ На розгляді

10.21 Наявність аміаку визначають згідно з ГОСТ 24066.

10.22 Наявність перекису водню визначають згідно з ГОСТ 24067.

10.23 Визначення масової частки токсичних елементів проводять: свинцю – згідно з ГОСТ 30178, кадмію – згідно з ГОСТ 30178, миш'яку – згідно з ГОСТ 26930, ртуті – згідно з ГОСТ 26927.

10.24 Вміст афлатоксину М₁ визначають згідно з ДСТУ ISO 14675, антибіотиків - згідно з І.10.10.1.7-067 [11], пестицидів - згідно з ГОСТ 23452 та/або ДСТУ ISO 3890-1 і ДСТУ ISO 3890-2, нітратів і гормональних препаратів - згідно методик, затверджених у встановленому порядку.

10.25 Радіонукліди визначають: ¹³⁷Cs - згідно з МВ № 5779 [12], ⁹⁰Sr - згідно з МВ № 5778 [13].

10.26 Масу нетто визначають згідно з РД 10-02-02-8 [14].

10.27 Дозволено використовувати стандартні методики, методи, прилади, тест-системи та аналізатори молока, які за своїми метрологічними та технічними характеристиками задовольняють вимоги цього стандарту та мають відповідне метрологічне забезпечення згідно з чинним законодавством України.

11 ПРАВИЛА ПРИЙМАННЯ

11.1 Молоко приймають партіями згідно з ГОСТ 13928 та з дотриманням правил [15] та/або інструкції [16], та/або методичних рекомендацій [17].

11.2 Кожну партію молока супроводжують документом, що підтверджує його якість, і дозволом державної служби ветеринарної медицини, який видається у встановленому порядку.

11.3 Для перевіряння якості молока на відповідність вимогам цього стандарту проводять приймальне та періодичне контролювання.

11.4 Під час приймального контролювання в кожній партії молока визначають масу нетто, органолептичні показники, густину, точку замерзання, кислотність, чистоту, температуру, масову частку жиру.

11.5 Під час періодичного контролювання визначають масову частку сухих речовин, масову частку білка, КМАФМ, кількість соматичних клітин, наявність інгібіторів не рідше ніж один раз у 10 діб.

Примітка. Якщо випробування показує наявність інгібіторів в молоці, то таке молоко не підлягає прийманню та не може бути використане для харчових цілей.

11.6 Періодичність контролювання показників згідно з 5.7 встановлюють молокопереробні підприємства за технологічної необхідності.

11.7 Періодично контролюють молоко за показниками безпеки у порядку державного ветеринарного нагляду в державних лабораторіях ветеринарної медицини.

11.7.1 Наявність патогенних мікроорганізмів, в тому числі бактерій роду *Salmonella*, *Staphylococcus aureus* та *Listeria monocytogenes* перевіряють з періодичністю, затвердженою у встановленому порядку.

11.7.2 Вміст токсичних елементів перевіряють один раз на квартал, пестицидів та антибіотиків - один раз на півроку, гормональних препаратів, нітратів та афлатоксину М₁ - один раз на рік, радіонуклідів – один раз на квартал.

11.8 Результати періодичних випробувань згідно з 11.5, 11.7 розповсюджуються на весь період до наступного контролювання.

11.9 Виробники та переробники молока можуть за необхідності встановлювати іншу періодичність контролювання показників за 11.5-11.8 але не рідше ніж зазначено у цьому стандарті.

12 ГАРАНТІЇ ВИРОБНИКА

12.1 Виробники молока гарантують відповідність незбираного сирого коров'ячого молока вимогам цього стандарту.

12.2 Молокопереробні підприємства гарантують дотримання вимог цього стандарту під час приймання молока.

12.3 Тривалість зберігання молока згідно з 9.1 цього стандарту.

ДОДАТОК А
(довідковий)

КОДИ ПРОДУКЦІЇ ЗГІДНО З ДК 016

Таблиця А. 1 – Коди ДКПП на молоко-сировину

Назва продукції	Код ДКПП
Молоко корів молочного стада	01.21.20.100
Молоко корів м'ясного стада	01.21.20.200

Додаток Б
(довідковий)

**БАЗИСНІ НОРМИ МАСОВИХ ЧАСТОК ЖИРУ ТА БІЛКА
ДЛЯ МОЛОКА-СИРОВИНИ**

Б.1 Базисні норми для молока: масова частка жиру – 3,4 % і масова частка білка – 3,0 %, затверджені у встановленому порядку, і враховують тільки для визначення закупівельної ціни.

Примітка. Базисні норми масової частки жиру і білка в молоці розробляє і затверджує центральний орган виконавчої влади з питань аграрної політики разом із центральним органом виконавчої влади з питань технічного регулювання та споживчої політики [18].

Додаток В
(довідковий)

БІБЛІОГРАФІЯ

1 Санитарные и ветеринарные правила для молочных ферм совхозов и подсобных хозяйств (Санітарні і ветеринарні правила для молочних ферм радгоспів і підсобних господарств), затвердженими Держагропромом СРСР 1986 р.

2 Санитарные правила по уходу за доильными установками и молочной посуды, контролю их санитарного состояния и санитарного качества молока (Санітарні правила по догляду за доїльними установками і молочним посудом, контролю їх санітарного стану і санітарної якості молока), затвердженими Держагропромом СРСР 1986 р. № 326.

3 № 336/6624 «Ветеринарні та санітарні вимоги до особистих підсобних господарств населення-виробників сирого товарного молока», затверджені наказом Державного департаменту ветеринарної медицини України 21.03.2002 № 17, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 05.04.2002 р.

4 ВСП «Ветеринарно-санітарні правила для молочних ферм, які реалізують молоко за прямими зв'язками або у вільний продаж», затверджені Головним державним інспектором ветеринарної медицини України 21.06.94

5¹⁾ Допустимі рівні вмісту афлатоксину М₁, антибіотиків, пестицидів і гормональних препаратів у молоці-сировині, затверджені наказом Державного департаменту ветеринарної медицини України від «__»___200X р. за № XXXX.

6 Инструкция по санитарной обработке оборудования на предприятиях молочной промышленности, утвержденная заместителем Министра мясной и молочной промышленности СССР 28.04.78.

7 № 337/6625 «Ветеринарні та санітарні вимоги до пунктів закупівлі молока від тварин, які утримуються в особистих підсобних господарствах населення», затверджені наказом Державного департаменту ветеринарної медицини України від 21.03.2002 № 18, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 05.04.2002 р.

8 ДСП 201-97 Державні санітарні правила охорони атмосферного повітря населених місць (від забруднення хімічними і біологічними речовинами), затверджені МОЗ України від 09.07.97 № 201.

9 СанПиН 4630-88 Санитарные правила и нормы по охране поверхностных вод от загрязнения (Санітарні правила і норми по охороні поверхневих вод від забруднення), затверджені МОЗ СРСР від 04.07.88 № 4630.

10 СанПиН 42-128-4690-88 Санитарные правила содержания территорий населенных мест (Санітарні правила утримання територій населених місць), затверджені МОЗ СРСР від 05.08.88 № 4690.

11 І 10.10.1.7-067-2000 Якісне визначення наявності антибіотиків і сульфамідних речовин у молоці та молочних продуктах за допомогою Дельвотесту. Інструкція з методів контролю, затверджено Постановою Головного державного санітарного лікаря України 20.12.2000, № 67.

¹⁾ На розгляді

12 МВ № 5779-91 Методические указания. Определение в пищевых продуктах цезия-137 (Методичні вказівки. Визначення у харчових продуктах цезію-137), затверджені МОЗ СРСР від 04.01.91.

13 МВ № 5778-91 Методические указания. Определение в пищевых продуктах стронция-90 (Методичні вказівки. Визначення у харчових продуктах стронцію-90), затверджені МОЗ СРСР від 04.01.91.

14 РД 10-02-02-8-87 Методика определения массы молока коровьего, заготовляемого при приемке (Методика визначення маси молока коров'ячого, що заготовляється під час приймання), затверджена Держагропромом СРСР, 12.11.1987 р.

15 Правила ветеринарно-санітарної експертизи молока і молочних продуктів та вимоги щодо їх реалізації, затверджені наказом Державного департаменту ветеринарної медицини України від 20.04.2004 № 49 та зареєстровані у Міністерстві юстиції України 07.05.2004 за № 579/9178.

16 Инструкция о порядке проведения государственных закупок (сдачи и приемки) молока и молочной продукции (Інструкція про порядок проведення державної закупівлі (здавання та приймання) молока і молочної продукції), затверджена Держагропромом СРСР, 1988 р.

17 Методичні рекомендації про порядок приймання, передачі та обліку незбираного коров'ячого молока-сировини, схвалені НТР Міністерства аграрної політики України, протокол № 5 від 20.12.2006 р.

18 Наказ Міністерства аграрної політики України і Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики "Про затвердження єдиних тимчасових базисних норм масової частки жиру і масової частки білка у молоці коров'ячому незбираному" від 13.03.2006 р. № 113/76.

ГСТУ 46.069-2003 Молоко коров'яче незбиране. Первинне оброблення, зберігання і транспортування. Основні вимоги.

УКНД 67.100.10

Ключові слова: вимоги безпеки, гарантії виробника, зберігання, класифікація, методи контролювання, молоко-сировина коров'яче, правила приймання, технічні вимоги

Заступник директора
з наукової роботи

І.О.Романчук

Керівник розробки,
завідувач лабораторії розробки
державних стандартів

Н.Г.Левитська

Відповідальний виконавець,
науковий співробітник лабораторії
розробки державних стандартів

О.Б.Козаченко